



**KEUSOTE**  
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

## Asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen Keski-Uu- denmaan hyvinvointialueella

Rahoitus- ja talousjaosto 24.5.2023 § 17  
Aluehallitus 30.5.2023 § 151

Sote ihmisen  
kokoiseksi.

## Sisällysluettelo

1. Yleistä asiakasmaksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä.....	3
2. Terveydenhuollon asiakasmaksut.....	4
2.1. Terveydenhuollon tasasuuruiset maksut .....	4
2.2. Terveydenhuollon pitkäaikainen laitoshoido (maksukyvyn mukaan määrätty maksu).....	5
3. Sosiaalihuollon asiakasmaksut.....	6
3.1. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot.....	7
3.2. Kuukausittainen käyttövara tai perusosa.....	7
3.3. Menojen huomioiminen asiakasmaksualennusta tai perimättä jättämistä määritettäessä.....	8
3.3.1. Menojen huomioiminen palvelumuodon mukaan .....	8
3.3.2. Maksunalennuslaskelmassa yleisesti huomioitavat menot.....	9
3.4. Varallisuus .....	11
4. Päätös ja muutoksenhaku .....	11

# 1. Yleistä asiakasmaksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sääntelevät laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) ja sitä täydentävä asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus).

Asiakasmaksulain mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä myös, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen. Maksun alentaminen tai maksun perimättä jättäminen on ensisijaista toimeentulotukeen nähden.

Keski-uudenmaan hyvinvointialueella asiakasmaksun perimättä jättämistä voi hakea edellä mainittujen maksujen lisäksi terveydenhuollon lääkärin käyntimaksuun ja sairaalan poliklinikkamaksuun. Asiakkaalle on annettava tieto siitä, mitä laissa säädetään maksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Tieto on annettava ennen ensimmäistä palvelupahtumaa tai sen yhteydessä. Jos tiedon antaminen ei ole mahdollista ennen palvelupahtumaa tai sen yhteydessä, sen voi antaa myöhemmin, kuitenkin viimeistään maksua perittäessä. Tieto on annettava siten, että asiakas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Tietoa annettaessa asiakkaalle on annettava sen tahon nimi ja yhteystiedot, jolta asiakas voi tarvittaessa pyytää lisätietoja.

Useat terveydenhuollon tasamaksut kerryttävät vuotuista terveydenhuollon maksukattoa (692 euroa vuonna 2023) ja osa asiakasryhmistä on myös vapautettu maksuista. Maksukaton täyttymisen jälkeen terveydenhuollon palvelut ovat asiakkaalle pääsääntöisesti maksuttomia, lukuun ottamatta lyhytaikaista laitoshoidoa, josta asiakas maksaa alennetun vuorokausimaksun, ns. ylläpitomaksun.

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009) säädetään palvelusetelin arvon korottamisesta, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu, taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Asiakkaan tulee hakea mahdolliset ensisijaiset etuudet (Kelan hoitotuki, asumistuki, takuueläke) ennen maksunalennushakemuksen tekemistä tai viimeistään maksunalennusprosessin yhteydessä.

Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen perustuu yksilölliseen tilannearvioon.

Mikäli asiakkaalla on tilapäisiä maksuvaikeuksia, voi laskuille hakea maksuaikaa tai maksujärjestelyjä. Yhteyttä asiassa voi ottaa laskulta ilmenevään tahoon.

Asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä haetaan hakemuslomakkeella, vapaamuotoisella hakemuksella tai suullisesti. Tarvittavat liitteet toimitetaan aina kirjallisina.

Hakemuksen voi toimittaa asiakas, edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu tai muu asiakkaan edustaja. Päätös lähetetään asiakkaalle, hänen lailliselle edustajalleen tai valtakirjalla asiaa hoitamaan valtuutetulle henkilölle. Hakemuksessa tulee ilmoittaa menot, joihin hakija vetoaa maksunalennusta tai perimättä jättämistä hakiessaan. Myös tulot on ilmoitettava, mikäli niitä ei ole ilmoitettu aiemmin.

Maksunalennus tai perimättäjättämishakemus käsitellään pääsääntöisesti sen kuukauden alusta, jolloin hakemus on saapunut.

## 2. Terveystenhuollon asiakasmaksut

### 2.1. Terveystenhuollon tasasuuruiset maksut

Asiakas voi hakea terveystenhuollon lääkärin käyntimaksuun tai poliklinikkakäynnin maksuun perimättä jättämistä hakemuksella, joka tulee toimittaa hakemuslomakkeessa ilmoitettuun osoitteeseen viimeistään 60 päivän kuluessa laskun päiväyksestä. Hakemuksessa tulee ilmoittaa laskun numero, johon perimättä jättämistä haetaan.

Asiakasmaksusta voidaan tehdä päätös perimättä jättämisestä, mikäli hakemuksen perusteena on jokin seuraavista todistuksista ja hakija sekä hänen kanssaan samassa taloudessa asuva henkilö ovat pienituloisia ja vähävaraisia

- myönteinen toimeentulotukipäätös perustoimeentulotuesta laskun erääntymiskaudelta tai edelliseltä kuukaudelta (toimita päätös hakemuksen liitteenä)
  - o mikäli lasku, johon haetaan maksuvapautusta, on huomioitu toimeentulotukilaskelmassa menona, ei kyseiseen laskuun myönnetä maksuvapautusta
- henkilöllä, jota lasku koskee, on takuueläkepäätös tai eläketukipäätös
- henkilöllä, jota lasku koskee, on työmarkkinatukipäätös/ päätös työttömyysturvan peruspäivärahasta.

Mikäli kyseessä on muu asiakirja kuin päätös perustoimeentulotuesta, tulee hakijan toimittaa lisäksi kopio viimeisimmästä verotuspäätöksestä.

Lisäksi päätös maksun perimättä jättämisestä voidaan tehdä erityisen perustelluista syistä, jotka perustuvat hakijan ja hänen perheensä kokonaistaloudellisen tilanteen arviointiin.

Hakija saa maksunalennushakemukseen kirjallisen muutoksenhakukelpoisen päätöksen (luku 4).

## 2.2. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen pitkäaikainen laitoshoidon maksu (maksukykyyn mukaan määrätty maksu)

Maksunalennuslaskelmassa huomioidaan potilaalle vähimmäiskäyttövara (vuonna 2023 112 € kuukaudessa). Pitkäaikaisen laitoshoidon potilas maksaa käyttövarallaan matkustuskustannukset, vaatteet, puhelimesta aiheutuvat kulut ja muut mahdolliset kulut, jotka eivät sisälly palveluun. Tällaisia kuluja voivat olla esimerkiksi terveydenhuoltomenot, silmälasit, parturi-kampaamomaksut, fysioterapian ja jalkahoidon kulut ja lehtien tilausmaksut.

Mikäli asiakasmaksu on määritetty puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella, tulee maksunalennushakemuksen yhteydessä toimittaa selvitykset myös puolison tuloista. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot ovat luvussa 3.1. ja varallisuuden huomiointi luvussa 3.4.

Maksunalennushakemuksessa ilmoitetaan asiakkaan säännölliset kuukausittaiset välttämättömät menot. Hakemuksen liitteenä tulee toimittaa tiliotteet kaikilta tileiltä (myös käyttö-, säästö- ja edunvalvontatilit) hakemiskuukautta edeltävän kolmen kuukauden ajalta. Jos perheessä on alaikäisiä lapsia, joiden kanssa hakija on asunut ennen pitkäaikaiseen laitoshoidon siirtymistä, huomioidaan perhetilanne maksunalennusta harkittaessa.

Maksunalennuslaskelmassa muut menot huomioidaan soveltuvin osin luvun 3.3. mukaisesti.

Tarvittaessa asiakkaalle tai hänen asianhoitajalleen lähetetään lisäselvityspyyntö, jos hakemus on puutteellinen. Lisäselvityspyyntö sisältää tiedot, mitä tietoja tai liitteitä hakemuksen käsittelyyn tarvitaan. Lisäselvitysten toimittamiselle annetaan määräaika. Mikäli pyydettyjä lisäselvityksiä ei toimiteta määräaikaan mennessä, hakemukseen tehdään päätös. Puuttuvat tiedot voivat johtaa kielteiseen päätökseen.

Päätös asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä perustuu kokonaistaloudellisen tilanteen arviointiin. Arvioinnin perusteeksi laaditaan laskelma, joka perustuu nettotuloihin ja välttämättömiksi katsottuihin menoihin. Laskelmassa huomioidaan kaikki nettotulot sekä käytettävissä oleva varallisuus.

Kuolleen henkilön osalta ei käsitellä maksunalennuslennushakemusta. Kuolinpesän osalta tulee toimittaa kopio perukirjasta, jonka perusteella käsitellään mahdollinen laskujen perimättä jättäminen. Laskuille tulee hakea maksuaikaa (eräpäivän siirto), jotta perintäprosessi ei käynnisty.

### 3. Sosiaalihuollon asiakasmaksut

Sosiaalihuollon kaikkiin asiakasmaksuihin voi hakea maksunalennusta ja perimättä jättämistä.

Maksualennusta tai perimättä jättäminen myönnetään tukipalvelumaksuista vasta sen jälkeen, kun muut säännölliset maksut (esim. säännöllinen kotihoito, tilapäisen kotihoidon / kotisairaanhoidon maksut, lyhytaikaishoito) eivät ole enää alennettavissa.

Hakemuksesta on käytävä ilmi, mihin maksuihin alennusta haetaan, mistä alkaen ja millä perusteilla.

Mikäli asiakasmaksu on määritetty puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella, tulee maksunalennushakemuksen yhteydessä toimittaa selvitykset myös puolison tuloista. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot ovat luvussa 3.1.

Maksunalennushakemukseen ilmoitetaan säännölliset kuukausittaiset välttämättömät menot. Kotona asuvan asiakkaan osalta huomioidaan perusosa myös mahdollisen puolison ja kotona asuvien lasten osalta.

Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuvan osalta ilmoitetaan palveluasumisen menot. Maksunalennuslaskelmassa voidaan hyväksyä yllättäviä menoja, kuten silmä lääkärikäynti.

Menoista annetaan selvitys toimittamalla hakemuksen liitteenä tiliotteet kaikilta tileiltä (myös käyttö-, säästö- ja edunvalvontatilit) hakemiskuukautta edeltävän kolmen kuukauden ajalta.

Tarvittaessa asiakkaalle tai hänen asianhoitajalleen lähetetään lisäselvityspyyntö, jos hakemus on puutteellinen. Lisäselvityspyyntö sisältää tiedot, mitä tietoja tai liitteitä hakemuksen käsittelyyn tarvitaan. Lisäselvitysten toimittamiselle annetaan määräaika. Puuttuvat tiedot voivat johtaa kielteiseen päätökseen.

Päätös asiakasmaksun alentamisesta tai maksun perimättä jättämisestä perustuu kokonaistaloudellisen tilanteen arviointiin. Arvioinnin perusteeksi laaditaan laskelma, joka perustuu nettotuloihin ja välttämättömiksi katsottuihin menoihin. Laskelmassa huomioidaan kaikki nettotulot sekä käytettävissä oleva varallisuus. Arvioinnin yhteydessä huomioidaan

palvelumuoto ja mitä palveluja asiakasmaksu sisältää. Palvelun sisältö vaikuttaa siihen, mitä kustannuksia jää asiakkaan maksettavaksi.

Kuolleen henkilön osalta ei käsitellä maksunalennushakemusta. Kuolinpesän osalta tulee toimittaa kopio perukirjasta, jonka perusteella käsitellään mahdollinen laskujen perimättä jättäminen. Laskuille tulee hakea maksuaikaa (eräpäivän siirto), jotta perintäprosessi ei käynnisty.

### 3.1. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot

Tuloina huomioidaan kaikki nettotulot, esimerkiksi eläkkeet, etuudet, korko- ja osinkotulot, vuokratulot vähennettynä tulonhankkimismenoilla, palkkatulot, sv-päiväraha ja laskennallinen metsätulo. Tuloina huomioidaan myös sellaiset tulot, joita ei ole huomioitu asiakasmaksua määritettäessä.

Taloudellisen tilanteen arvioinnissa huomioidaan myös käytettävissä oleva tai nopeasti realisoitava varallisuus. Maksunalennushakemukseen tulee liittää viimeisin verotuspäätös. Varallisuuden huomioiminen on luvussa 3.4.

Osa asiakasmaksuista perustuu nettotuloihin ja osa bruttotuloihin. Asiakasmaksulaisissa on määritelty, mitä tuloja huomioidaan asiakasmaksua määritettäessä. Kaikki nettotulot ja käytettävissä oleva varallisuus huomioidaan taloudellisen tilanteen arvioinnissa, riippumatta siitä, onko asiakasmaksu määrätty netto- vai bruttotulojen perusteella. Esimerkiksi säännöllisen kotihoidon asiakasmaksu perustuu bruttotuloihin eikä asumistukea huomioida tulona maksua määritettäessä. Mikäli asiakasmaksuun haetaan alennusta tai vapautusta, huomioidaan kaikki nettotulot, myös asumistuki.

### 3.2. Kuukausittainen käyttövara tai perusosa

Käyttövara tai perusosa on tarkoitettu asiakkaan henkilökohtaisten menojen kattamiseen. Käyttövara tai perusosa huomioidaan asiakkaan palvelu- ja asumismuodon mukaisesti joko asiakasmaksulain mukaisena käyttövarana (vähimmäiskäyttövara) tai toimeentulotuen perusosaan perustuen. Käyttövaralla/perusosalla on tarkoitus kattaa jokapäiväisen elämän välttämättömät menot, esimerkiksi ruoka- ja vaatekulut, hygieniamenot, sanomalehtikustannukset, puhelimen ja tietoliikenteen käyttö, harrastuskustannukset, paikallisliikenteen kulut sekä vähäiset terveydenhuolto- ja lääkemenot (ml. itsehoitolääkkeet).

### 3.3. Menojen huomioiminen asiakasmaksualennusta tai perimättä jättämistä määritettäessä

#### 3.3.1. Menojen huomioiminen palvelumuodon mukaan

Kotona asuva asiakas

Kotona asuvan asiakkaan menona huomioidaan Kelan perustoimeentulotuen suuruinen perusosa perhekoon mukaisesti (esimerkiksi yksinasuvan perusosa on 555,11 €/kk 1.1.2023 alkaen). Mikäli asiakas asuu yhteistaloudessa avio- tai avoliitossa ja/tai perheessä asuu alaikäisiä lapsia, huomioidaan kullekin oma toimeentulotuen perusosa Kelan vuosittain määrittelemien summien mukaisesti. Mahdollinen lasten vuoroasuminen vanhempien luona huomioidaan perusosassa. (<https://www.kela.fi/toimeentulotuki-perusosan-maara>)

Jos kotihoidon asiakkaalla on kotiin kuljetettu ateriapalvelu (1krt/vrk), perusosan ravintoosuudesta vähennetään 1/3 suuruinen osuus ja huomioidaan ateriapalvelun kustannus menona (esimerkiksi yksin asuvan perusosana huomioidaan 464,44 euroa).

Vammaispalvelulain tai kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisena asiakasmaksuna voidaan periä maksu ylläpidosta kuten aterioista. Vammaispalvelulain nojalla myönnetty kuljetuspalvelu on myös asiakasmaksu. Perittäviin asiakasmaksuihin voi hakea maksunalennusta tai perimättä jättämistä.

Esimerkkejä huomioitavista menoista on luvussa 3.3.2.

Yhteisöllisessä asumisessa tai ympärivuorokautisessa palveluasumisessa oleva asiakas

Ikääntyneiden asumispalvelussa menoina huomioidaan

- asumismenot (mm. vuokra, pakollinen kotivakuutus). Asumismenoista vähennetään asumistuki.
- terveydenhuollon ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joihin asiakas on oikeutettu saamaan korvausta sairausvakuutuslain nojalla
- edunvalvojan palkkion perusmaksu
- Muiden kuin sairausvakuutuslain mukaan korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset vähennetään asiakkaan tai hänen edustajansa hakemuksesta siltä osin kuin lääkemääräyksen tehnyt terveydenhuollon ammattihenkilö on arvioinut ne asiakkaan terveydelle tarpeellisiksi.
- hänen suoritettavakseen vahvistettu elatusapu sekä hänen tosiasiallisista perhesuhteistaan johtuvat muut vastaavat kustannukset
- Edellisen asunnon asumismenot ennen pitkäaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen siirtymistä Asiakasmaksulain 10 c §:n mukaisesti



Asiakas voi hakea huojennusta myös lyhytaikaisen asumispalvelun maksuun. Tällöin maksu määräytyy asiakkaan tulojen mukaan kuten ympärivuorokautisessa palveluasumisessa.

Vammaispalvelulain tai kehitysvammalain nojalla järjestetyssä palveluasumisessa asiakkaalta perittäviin ylläpitomaksuihin, kuten ateriamaksuun, voi hakea maksunalennusta.

Perhehoitoa saavan omaan käyttöön jätetään asiakasmaksulain mukainen käyttövara (167 € kuukaudessa vuonna 2023). Pitkäaikaisen perhehoidon asiakas maksaa käyttövarallaan matkustuskustannukset, vaatteet, puhelimesta aiheutuvat kulut ja muut mahdolliset kulut, jotka eivät sisälly palveluun. Tällaisia kuluja voivat olla esimerkiksi terveydenhuoltomenot, silmälasit, hygieniamenot, parturi-kampaamomaksut, fysioterapian ja jalkahoidon kulut tai lehtien tilausmaksut.

Vammaispalvelulain tai kehitysvammalain nojalla järjestetyssä palveluasumisessa asiakkaalta perittäviin ylläpitomaksuihin, kuten ateriamaksuun, voi hakea maksunalennusta.

Esimerkkejä huomioitavista menoista on luvussa 3.3.2.

### 3.3.2. Maksunalennuslaskelmassa yleisesti huomioitavat menot

Sosiaalipalveluissa tehdään myös useita kuukausia kestäviä maksunalennuspäätöksiä. Sen vuoksi maksunalennuslaskelmassa kaikki menot huomioidaan kalenterikuukaudelle laskettuina. Asiakaskohtaisella harkinnalla voidaan maksunalennuslaskelma tehdä lyhytaikaisesti kalenterikuukaudelle todellisten laskujen mukaisesti (laskut huomioidaan eräpäivän mukaisesti), mikäli asiakkaalla on maksuvaikeuksia samalle kuukaudelle kasaantuvien menojen vuoksi.

Maksunalennuslaskelmassa huomioidaan pääsääntöisesti seuraavia menoja:

- Kotona asuvan asiakkaan välttämättömät asumiskustannukset (vuokra-asunnon vuokra tai omistusasunnon hoitovastike, asumisoikeusasunnon käyttövastike, vesi, sähkö, koti-irtaimiston vakuutus tai muu pakollinen kotivakuutus välttämättömiltä osin, omakotitalossa lisäksi kiinteistövero, tonttivuokra sekä lämmitys- ja jätehuoltokulut).
- Pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan asiakkaan asumiskuluina huomioidaan asiakasmaksua määrättäessä huomioidut asumiskulut. Lisäksi huomioidaan mahdollinen kotivakuutus. Pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen, pitkäaikaisen perhehoidon ja pitkäaikaisen laitospalvelun/-hoidon asiakasmaksussa huomioidaan asiakasmaksulain mukaisesti aikaisemman asunnon kustannukset asumismuodon mukaisen määräjän.
- Edunvalvonnan perusmaksu (enintään 440 euroa/vuodessa tai pienituloisilla 280 €/vuodessa) huomioidaan kotihoidon, pitkäaikaisen perhehoidon, pitkäaikaisen

ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon/-palvelun asiakasmaksua määritettäessä.

- Kela-korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset enintään Kelan vuosittaisen lääkekaton suuruisena. Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa lääkekulut on ilmoitettu asiakasmaksun määrittämistä varten. Mikäli lääkekulut ovat muuttuneet, tarkistetaan asiakasmaksua. Tiedot lääkekuluista toimitetaan hakemuskuukautta edeltäviltä kuudelta (6) kuukaudelta. Jos maksunalennushakemus käsitellään asiakasmaksun muutoksena, laitetaan siitä tieto asiakasmaksupäätökseen. Haettaessa maksunalennusta kotihoitoon tai tukipalvelujen asiakasmaksuun, tulee hakemukseen liittää selvitys lääkekuluista kuudelta (6) edeltävältä kuukaudelta tai tieto maksukaton täyttymisestä. Poikkeustilanteissa voidaan hyväksyä sairausvakuutuslain mukaista vuosiomavastuuta suuremmat lääkekustannukset, jos asiakkaalle tulee esimerkiksi kertaluontoinen suuri lääkekustannus, joka vaarantaa toimeentulon eikä maksusuunnitelmaa voida hyödyntää.
- Terveystieteiden ammattihenkilön määräämien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannukset, joista ei saa Kela-korvausta. Hakemuksen liitteenä tulee toimittaa selvitys lääkekuluista kuudelta (6) edelliseltä kuukaudelta. Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa perhehoidossa lääkekulut on ilmoitettu asiakasmaksun määrittämistä varten. Mikäli lääkekulut ovat muuttuneet, tarkistetaan asiakasmaksua. Tiedot lääkekuluista toimitetaan hakemuskuukautta edeltäviltä kuudelta (6) kuukaudelta. Jos maksunalennushakemus käsitellään asiakasmaksun muutoksena, laitetaan siitä tieto asiakasmaksupäätökseen.
- Terveystieteiden menot julkisen terveystieteiden kustannusten mukaisesti. Yksityislääkärin kustannukset huomioidaan harkinnan mukaan, jos julkista palvelua ei ole saatavissa (esimerkiksi silmälääkäri).
- Terveystieteiden ammattihenkilön arvioimat asiakkaan terveyden ja hoidon kannalta välttämättömät muut terveystieteiden kulut
- Sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun omavastuuosuudet (omavastuuosuus on asiakasmaksu, johon voi hakea maksualennusta)
- Asunto- ja opintolain korot
- Suoritettava elatusapu
- Ulosottoviranomaisen määrittelemä kuukausierä
- Velkajärjestelyn maksusuunnitelman mukainen kuukausierä, jos asiakkaalla käräjäoikeuden velkajärjestelypäätös

Esimerkkejä menoista, joita ei huomioida laskelmassa:

- Omistusasunnon rahoitusvastike, asumisoikeusasunnon asumisoikeusmaksu ja vakuus
- Asunnon remonttikulut, muut omaisuuden ylläpitokulut
- Muussa kuin vakituksessa asuinkäytössä olevasta kiinteistöstä aiheutuvat kulut
- Asunto- ja opintolain lyhennykset
- Fysioterapia yksityisen palveluntuottajan tuottamana (vain erityistapauksissa voidaan huomioida menona maksunalennuslaskelmassa)

- Apteekin itsehoitovalmisteet
- Yksityisen terveydenhuollon menot (yksityislääkärin kustannukset huomioidaan harkinnan mukaan, jos julkista palvelua ei ole saatavissa, esimerkiksi silmälääkäri)
- Kulutus- ja joustoluotot
- Käyttövaralla katettavat menot
- Vakuutusmaksut (ainoastaan kotivakuutus huomioidaan välittämättömiltä osin)

### 3.4. Varallisuus

Asiakasmaksun alentamisen tai perimättä jättämisen arvioinnin yhteydessä varallisuus huomioidaan, koska tarkoituksena on arvioida, vaarantaako asiakasmaksu toimeentuloa tai elatusvelvollisuutta. Asiakasmaksua ei alenneta eikä maksua jätetä perimättä, mikäli asiakkaalla on varallisuutta 2000 euroa. Mikäli asiakkaalla on puoliso, varallisuutta voi olla yhteensä 4 000 euroa. Varallisuutena huomioidaan tileillä olevat varat sekä helposti realisoitava varallisuus (esim. rahasto-osuudet, osakkeet, säästövakuutukset). Kiinteän omaisuuden realisointia ei edellytetä eikä niihin liittyviä menoja huomioida laskelmassa. Käytössä olevat talletukset ja muut nopeasti käytettävissä olevat varat tulee käyttää ennen kuin maksunalennusta voidaan myöntää.

## 4. Päätös ja muutoksenhaku

Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä päättävät hyvinvointialueen delegoimisäätöissä määritellyt viranhaltijat.

Asiakkaalle ja hänen edunvalvojalleen tai valtakirjalla valtuutetulle asianhoitajalleen toimitetaan kirjallinen päätös asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä koskevassa asiassa. Päätökseen liitetään muutoksenhakuohjeistus.

Maksualennus- tai vapautus voidaan pääsääntöisesti myöntää hakemiskuukauden alusta alkaen. Terveydenhuollon tasasuuruiseen maksuun perimättä jättäminen myönnetään yksittäiselle laskulle hakemuksen mukaisesti. Toistaiseksi myönnetylle palvelulle maksualennus tai -vapautus voidaan myöntää enintään 12 kuukaudeksi.

Mikäli maksunalennuspäätös on tehty usealla kuukaudella ja kokonaistaloudellinen tilanne muuttuu päätöksen voimassaoloaikana (esimerkiksi myönnetään uusi etuus tai eläke tai tulot muuttuvat muuten kuin indeksikorotusten osalta tai menot muuttuvat olennaisesti), tulee asiasta ilmoittaa siihen yksikköön, jossa päätös on tehty. Virheellisiin tietoihin perustunut asiakasmaksupäätös voidaan asiakasmaksulain 10 j §:n mukaan oikaista takautuvasti vuoden ajalta.

Sovellettavat säädökset:

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7334/1992

Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992